
LEDENBRIEF mei 2014

Contributie

Veel leden hebben hun contributie al voldaan. Verreweg de meeste mensen maken gebruik van automatische incasso.

Degenen die dat niet doen en de contributie nog niet betaald hebben, verzoek ik dat snel te doen. €10,- op rekening NL70INGB0001995893 t.n.v. Vleermuiswerkgroep Gelderland.

Hartelijk dank,
Frans Bosch, penningmeester

Facebook

Sinds afgelopen week is de Vleermuiswerkgroep Gelderland de trotse beheerder van een heuse Facebookgroep. Het is een besloten groep waar alleen leden van de VleGel lid van kunnen worden. In deze Facebookgroep kun je praten, discussiëren en leuke nieuwtjes over alles wat vleermuizen in Gelderland betreft.

Om lid te worden van deze groep heb je wel een Facebookaccount nodig. Je kunt klikken op deze link: <https://www.facebook.com/groups/284382938395565/>. Dan kun je inloggen en een verzoek doen om lid te worden. Tot snel op Facebook!

WANTED: Vleermuiswerkers , deelnemers onderzoekswEEKEND Kernhem

Het komende jaar doe ik vleermuisonderzoek op het landgoed Kernhem en in het Edese bos. Dit onderzoek is onderdeel van een langlopende monitoring van vleermuizen met als doel om zicht te krijgen op de aantalsontwikkelingen in relatie tot allerhande ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied. Voor spannende 'hand-en-spandiensten' (zoals simultaantellingen, video-opnames van vleermuizen en zoeken naar verblijfplaatsen) en een vleermuisweekend (waarschijnlijk begin juli) zoek ik vleermuiswerkers.

Dat het gebied rijk is aan vleermuizen blijkt wel uit het feit dat er al in de jaren '50 van de vorige eeuw onderzoek gedaan werd naar vleermuizen. Kernhemse rosse vleermuizen deden mee in het ringonderzoek dat vanuit de universiteit Utrecht plaatsvond. Een oude kast op de doolhoflaan waarvan alleen de achterwand nog resteert herinnert aan die tijd.

Sinds die tijd is er veel veranderd. Ten westen van Huis Kernhem is een enorme (gelijknamige) woonwijk verzezen. Van de ruim 260 jaar oud laanbomen op de lange Doolhoflaan zijn er nog enkele tientallen over. De Doolhoflaan wordt sinds 2010 in fasen gekapt. Plannen voor de ontwikkeling van een uitgebreid voorzieningencluster voor de woonwijk zijn in volle gang. Deze zal tegen het 'Veense laantje' worden aangebouwd, een kleine stukje laan waar jaarlijkse enkele rosse vleermuizen hun paarverblijf hebben (zie foto). Met het onderzoek wil de gemeente een vinger aan de pols van de vleermuizen houden om tijdig beschermende maatregelen te kunnen nemen.

Voor het onderzoek zijn er diverse vragen die schreeuwen om antwoord. Zoals 'Waar verblijven de watervleermuizen en klopt het dat het aantal geleidelijk afneemt of zijn de watervleermuizen aan het verhuizen naar andere gebieden die minder onder druk staan? Hoe verloopt exact de vliegroute van de watervleermuizen en op welke plaatsen steken ze de ter verbreden N224 over? Waar huizen toch de ruim 90 laatvliegers die ieder jaar via een vaste vliegroute naar de Doolhoflaan vliegen om in het Edese bos te jagen.

Genoeg vragen om enkele avonden, ochtenden en / of nachten spannend onderzoek te doen. Mijn streven is om begin juli een heel weekend te verzorgen met onderzoek, diverse lezingen en workshops.

Als je zin hebt om mee te helpen met het onderzoek op het oudste Nederlandse zomervleermuizenreservaat laat het me weten per mail of telefoon.

hans.huitema@planet.nl of 06-52165990 of 026-3700341

Workshop "Hoe klinkt de baardvleermuis?"

Op vrijdag 25 april was er de langverwachte excursie naar Landgoed het Leusveld in Brummen. Aan het begin van de avond verzamelden we ons in een zaaltje in Eerbeek waar Herman Heskamp ons meer vertelde over de Baardvleermuis, waar het tijdens deze avond om te doen was, en het gebied waar we heen zouden gaan.

Hierna togen we met z'n allen, in maar 6 auto's, want meer parkeerplek was er niet, naar het Leusveld. Bij aankomst was het nog licht, dus liepen we eerst een kort rondje over het terrein, waarna we langzaam weer terugliepen naar een vijvertje waar al eerder Baardvleermuizen zijn waargenomen. En ja hoor, ze waren er deze avond weer!

Naast Baardvleermuizen hebben we nog meer soorten waargenomen. Dit is het totale soortenlijstje:

1.	Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
2.	Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>
3.	Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
4.	Laatvliager	<i>Eptesicus serotinus</i>
5.	Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>

Het gaat hierbij niet om de aantallen maar alleen om de waargenomen soorten die herkend zijn. We hadden ook nog een waarneming van een myoot maar konden hier geen naam aan verbinden.

Vanwege de constante onweersdreiging zijn we in de buurt van het huis gebleven en om ongeveer 22.30 uur hebben we Het Leusveld weer verlaten.

Het doel van deze workshop om mensen kennis te laten maken met de geluiden van de baardvleermuis en een leidraad om ze te onderscheiden van andere vleermuizen, lijkt mij geslaagd.

Hoe onderscheid je een baardvleermuis op geluid (batdetector).

- Droge ratel rond de 45 kHz.
- Ontbreken van toon (droog geluid)
- Indien mogelijk naar beneden tunen, geluid moet lager dan 40 kHz niet noemenswaardig veranderen.
- Op een 240 DX, het opgenomen geluid Heterodyne weer afspelen, geluid moet tussen de 30 / 70 kHz hoorbaar zijn
- Een soort piekfrequentie tussen de 45 en 50 kHz.
- Pulsreeks van ca. 10/11 pulsen per sec.

Het was een zeer geslaagde avond voor alle deelnemers en een perfect gebied voor vele soorten vleermuizen!

Verdere activiteiten dit jaar

1.	Vrijdag 23 mei	Workshop geluiden voor beginners, Park Sonsbeek Arnhem
2.	6 t.m. 8 juni	Vlegelweekend, Wolfheze, Oud Reemst
3.	Medio aug.-sept.	Baltsgeluiden, excursie, Arnhem
4.	Zaterdag 27 sept.	Bezoek kelders, Klein Heidekamp

5. Medio november Workshop Winterherkenning, Arnhem

Voor de workshop "Geluiden" voor beginners kun je nu opgeven bij het secretariaat. Wees er snel bij, want er kunnen maar 20 personen deelnemen!
Na aanmelding ontvang je meer informatie over tijdstip en locatie.

Het VleGelweekend vindt dit jaar plaats in het Pinksterweekend (van 6 tot en met 8 juni). We zullen "overnachten" in een werkschuur van Natuurmonumenten in Oud-Reemst, bij Wolfheze. Bij deze nieuwsbrief zit een globaal programma, zodat je alvast kunt zien wat onze plannen zijn.

Opgeven kan bij het secretariaat. Vermeld daarbij a.u.b. in ieder geval je mobiele telefoonnummer, of je zelfstandig vanger bent en of je ingeënt bent tegen rabiës. Als je GEEN batdetector hebt, laat het dan ook even weten.

Het bestuur zoekt nog:

Mensen om af en toe de kraam te bemensen. Een onderdeel van onze werkgroep is het geven van voorlichting. Dit gebeurt op verschillende manieren, één van de manieren is een kraam/tafel op allerlei kleine en grote natuurevenementen in Gelderland. Omdat de kraam en alle artikelen bij mij liggen opgeslagen ben ik vaak aanwezig bij bovengenoemde evenementen. Maar ook ik ga wel eens op vakantie of op familiebezoek en dan moeten we nee verkopen tegen een organisatie die ons graag ziet verschijnen.

Het mooiste zou een groepje van ca. vier personen zijn die actief bij de voorlichting/kraam betrokken willen zijn. Mensen in deze werkgroep zouden naast het bemensen van de kraam ook kunnen meedenken over hoe wij ons als VleGel het beste kunnen presenteren.

Voor opgave of informatie Herman Heskamp, h.heskamp@chello.nl, of via het secretariaat.

Websitebouwers gevraagd

Onze website (www.vlegel.org) mag er nog best wezen maar begint toch enige technische hiaten te vertonen.

Een nieuwe site, bijvoorbeeld gemaakt in Wordpress of Joomla is meer van deze tijd. Het bestuur is op zoek naar leden die vaardigheden bezitten om een nieuwe website te bouwen met ongeveer dezelfde functionaliteit (uitgebreider mag ook) als de bestaande. Mocht dit niet lukken dan moeten we het uitbesteden wat uiteraard weer een aanslag is op onze financiën.

Bezit je de bovengenoemde vaardigheden en ben je bereid om er wat tijd in te steken, neem dan eens contact op met het secretariaat.

Park Lingezege

Dit jaar is de Zoogdierverseniging in samenwerking met Staatsbosbeheer en het projectbureau van Park Lingezege een project gestart waarbij vleermuiskasten zullen worden opgehangen in Park Lingezege. Dit park is een grootschalig landschapspark dat nog volop in ontwikkeling is. Hierdoor staan er nog weinig oude bomen. Om vleermuizen toch een kans te geven zich in dit park te setten worden er vleermuiskasten opgehangen. Uiteraard moeten deze kasten gemonitord worden. Hiervoor worden vrijwilligers uit de omgeving gevraagd. Er hebben zich al verschillende mensen gemeld, die al betrokken zijn bij Park Lingezege.

Om te zorgen dat er ook mensen bij dit project betrokken zijn, die al wel iets van vleermuizen weten heeft de Zoogdierverseniging de Vleermuiswerkgroep Gelderland gevraagd kennis en menskracht in te brengen. Tot op heden zijn er nog maar weinig VleGelleden die interesse hebben getoond, maar er kunnen nog steeds mensen deelnemen!

Meer informatie is te vinden op de website van Park Lingezege: www.parklingezege.nl. Tijdens de laatste vrijwilligersbijeenkomst is er zelfs gefilmd door een lokale tv-zender. Het filmpje is te vinden op: <http://parklingezege.nl/sociale-media/youtube/>

Mocht je interesse hebben om deel te nemen aan dit leuke project, dan kun je contact opnemen met het secretariaat.

Ectoparasieten op vleermuizen

De Universiteit van Amsterdam is in samenwerking met het RIVM een onderzoek gestart naar ectoparasieten op vleermuizen, zoals teken, vleermuisvliegen en vlooiën. Dit onderzoek is erop gericht meer informatie te achterhalen over de verschillende ectoparasieten die op vleermuizen voorkomen en de eventuele ziektes die ze met zich mee dragen.

Om dit onderzoek te doen slagen wordt de hulp ingeroepen van mensen die vleermuizen gaan vangen deze zomer. Als je deel wilt nemen aan dit project krijg je een protocol thuisgestuurd waarop staat hoe de dieren moeten worden verzameld en voor alle benodigde materialen wordt ook gezorgd.

Daarnaast zou het leuk zijn voor de student die aan dit project werkt, dat ze een (aantal) keer mee kan met een vangactie, om zo te zien hoe het verzamelen van ectoparasieten verloopt.

Voor vragen of om deel te nemen kun je contact opnemen met het secretariaat.

Projectvoorstellen

Tijdens de ALV in maart hebben twee van onze leden (Thijs Bosch en Gerie Mensink) een projectvoorstel gepresenteerd, naar aanleiding van de door het bestuur uitgeschreven wedstrijd. Tijdens de ALV mochten de overige leden stemmen op het voorstel dat naar hun mening het beste was. Hierbij behaalde Gerie een nipte meerderheid. Omdat het verschil in stemmen heel klein was heeft het bestuur besloten om nog eens over beide voorstellen te praten tijdens een bestuursvergadering. Uiteindelijk heeft het bestuur besloten dat Gerie als winnaar uit de bus is gekomen. Gerie wil met de €1000 die beschikbaar zijn voor dit project een lespakket maken voor basisscholen. Om dit te laten slagen heeft Gerie ons gevraagd een oproepje te plaatsen:

Beste leden,

Op de afgelopen ALV heb ik een voorstel gedaan voor een lespakket over vleermuizen. Omdat de stemming niet leidde tot een duidelijk voordeel voor het een of het andere voorstel neemt het bestuur hierover een besluit.

Om het bestuur een beeld te geven van aantal leden dat hieraan een bijdrage wil leveren, wil ik jullie twee vragen voorleggen:

- 1. Zou jij inhoudelijk bij willen dragen aan de samenstelling van het lespakket?*
- 2. Zou jij op basisscholen in je omgeving een of enkele lessen willen verzorgen mocht het bestuur met dit idee verder willen (en er uiteraard scholen zijn die een les van ons willen afnemen).*

Ik heb inmiddels een school die een pilot zou willen draaien.

Je legt je uiteraard niet vast, maar het geeft een idee van de kansen op een daadwerkelijk gebruik van het pakket en daarmee het 'nut' van de investering van het bestuur.

*Vriendelijke groeten,
Gerie Mensink*

Wil je meedoen in dit project, dan kun je contact opnemen met het secretariaat.

Liniewacht

De Liniewacht is een groep vrijwilligers die in de Betuwe wonen en die door Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) en de Zoogdiervereniging zijn uitgenodigd om te gaan helpen bij het beheer, onderhoud en monitoring van 'kleine objecten' (groepsschuilplaatsen, kanon-kazematten, e.d.) die onderdeel uitmaken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dit project wordt gefinancierd door het projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie vanuit het Europese "SHARE"-project.

Doel van dit project is het creëren en enthousiasmeren van een (grote) groep mensen die deze kleine objecten willen gaan onderhouden, beheren en monitoren met zowel aandacht voor het

groenbeheer (bomen knotten, struiken aanplanten, rasters plaatsen, etc.), het vleermuisbeheer (deuren controleren, druppel-installaties) en de monitoring (op afval, noodzakelijke reparaties en natuurlijk ook de aanwezige vleermuizen!). Meer informatie is te vinden op: www.liniewacht.nl. De facebook-pagina voor de Liniewacht is in de maak!

De Zoogdierverseniging draait in dit project mee, omdat veel kleine objecten de afgelopen jaren zijn ingericht voor vleermuizen. In objecten zijn deuren gemaakt, wegkruipmogelijkheden gemaakt, druppel-installaties voor de luchtvochtigheid aangelegd en wat al niet meer. De vrijwilligers van de Liniewacht hebben aangegeven graag nog een stap verder te willen gaan en meer te willen leren over vleermuizen. De Zoogdierverseniging organiseert daarom op verzoek van SLG en gefinancierd door de provincie Gelderland een 'vleermuis-training' in 2014, waarbij leden van de Liniewacht getraind gaan worden in het leren herkennen van vleermuizen. De hoop is dat over enkele jaren een aantal vrijwilligers zelfstandig onderzoek kunnen doen aan en naar vleermuizen en nog beter in staat zullen zijn om de vleermuis-waarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie te behouden en te versterken.

We hopen dat de aanwezigheid van een nieuwe groep vrijwilligers in de Betuwe die zich actief inzetten voor vleermuizen zal leiden tot meer aandacht voor de vleermuizen in dit gebied. Samenwerking met de VleGel vinden wij als Zoogdierverseniging een uitstekend idee, waarbij wij hopen dat de activiteiten en vrijwilligers van de VleGel en de Liniewacht elkaar kunnen versterken en ondersteunen. Door de vele aanmeldingen vanuit de Liniewacht voor de vleermuis-training is het voor VleGel-leden *zonder voorkennis* helaas niet mogelijk om dit seizoen mee te doen, maar extra excursie-leiders zijn **altijd** welkom om te helpen bij de avond-trainingen (of om gewoon eens kennis te komen maken). Mocht dit seizoen een succes worden, dan is de kans groot dat ook in 2015 en 2016 vervolg-trainingen worden georganiseerd.

Het volledige trainings-programma is op te vragen bij het bureau van de Zoogdierverseniging (Maurice.Lahaye@zoogdierverseniging.nl of Eric.Jansen@zoogdierverseniging.nl) of bij het secretariaat van de Vleermuiswerkgroep Gelderland

Maurice La Haye & Eric Jansen, Bureau van de Zoogdierverseniging

En namens de samenwerkende organisaties Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG), provincie Gelderland, projectbureau Hollandse Waterlinie, DLG en natuurlijk de **Liniewacht**.

Vleermuisonderzoek in Wijchen, hulp gevraagd!

Sinds 1 maart 2014 is Bastien Thomas (biologie student aan de Radboud Universiteit en afkomstig uit Frankrijk) aanwezig op het bureau van de Zoogdierverseniging. Onder begeleiding van Eric Jansen en Maurice La Haye (en met hulp van Hans Hollander) voert Bastien een onderzoek uit naar de activiteit van gewone dwergvleermuis in Wijchen, waarbij gekeken wordt naar de activiteit en het ruimtegebruik in het zomer-seizoen van deze soort. Het doel is te kijken naar de correlatie tussen de aanwezigheid van prooien (insecten) voor, tijdens en na de periode dat er jongen zijn. Bastien gaat proberen kolonies van de gewone dwergvleermuis in Wijchen op te sporen en de dieren te volgen naar favoriete foerageerplekken. De verwachting is dat de activiteit op foerageerplekken afhankelijk is van de hoeveel insecten en de aanwezigheid van jongen. Een spannend onderzoek waarbij veel informatie moet worden verzameld met behulp van allerlei technische hulpmiddelen.

Aangezien er veel moet gebeuren in een korte tijd, is Bastien blij met alle hulp die hij kan krijgen. Heb je zin om een avond mee te helpen met het zoeken naar kolonies, vliegroutes, het vangen van vleermuizen (mits je de vleermuis-vang-cursus hebt gevolgd) of het bemonsteren van insecten. Stuur dan een mailtje naar: Bastien THOMAS thomasbastien@hotmail.fr. Alle hulp is welkom. De voertaal is Engels, maar Frans praten mag natuurlijk ook. Bastien is een buitengewoon enthousiaste student met ook veel Noord-franse vleermuis-kennis en erg prettig in de omgang. Het is absoluut aan te bevelen om een avond met hem op pad te zijn.

Maurice La Haye
Bureau van de Zoogdierverseniging